

Fokus på smittevern og sanering

Husdyrmøte, Vestfold Bondelag 13.02.2025
Veterinær Kristin Nilsen Juven

13.02.2025

Dagens agenda

- Smittevern
  - Alvorlige sykdommer
  - Endringer i besetning
  - Sanering
-
- Deres (produsentene sin) rolle og Mattilsynet rolle

Hvorfor er smittevern viktig.

- Beskytte dyrene våre
- Beskytte folkehelsa
- Forebygge spredning av sykdommer.

Forebygge/unngå sanering

Hva frykter vi mest?

Alvorlige dyresykdommer

Afrikansk Svinepest

Høypatogen Aviær influensa

Munn og klovsyke

Blåtunge

Sykdommer er gradert etter alvorlighetsgrad og smittepotensialet.

ASP, Afrikansk Svinepest

- Afrikansk svinepest er en svært alvorlig smitsom virussykdom der de fleste dyrene som er smittet dør.
- Kun svinefamilien kan smites. IKKE mennesker
- Svært motstandsdyktig virus.
- Spres med infisert matavfall, handel med infiserte griser og sæd eller ulike mekaniske vektorer som fugler, innsekter, folk
- Utbrudd blant villsvin i Sverige høsten 2023.
- Er nå erklært fritt for afrikansk svinepest.

HPAI, Høypatogen aviær influensa, fugleinfluensa

- Fører til sykdom hos mange ulike arter av både ville og tamme fugler, pattedyr kan også smittes.
- Høy dødelighet blant tamme og ville fugler.
- Virus skilles ut i store mengder via avføring - smitte kan skje direkte eller indirekte.
- HPAI finnes blant villfugl, også i Norge

MKS, Munn og klovsyke

- En svært smittsom virussykdom som rammer klovdyr. Spesielt drøvtyggere og griser.
- Smitter med direkte og indirekte kontakt, også luftboren.
- Til vanlig lav dødelighet.
- Noe ulike symptomer på ulike dyreslag.
- Kan smitte menneske (sjelden)
- Utbrudd hos vannbøffel i Tyskland.

Blåtunge

- Smittsom virussykdom hos drøvtyggere og hjortedyr.
- Smitter ikke direkte mellom dyr, men overføres med **blodsugende sviknott**
- Forebygging er vanskelig, pga vektorsmitte - sette dyrene inn?
- Syke dyr avlives av dyrevelferdsmessige grunner

[Dette bildet](#) av Ukjent forfatter er lisensiert under [CC BY](#)

Hva gjør vi hvis vi ser endringer i besetning?

- Økt dødelighet
- Nedsatt almenntilstand på flere dyr
- Hudforandring
- Aborter
- Blemmer i hoderegionen
- Halthet på flere dyr
- Forfangenhet
- Nedsatt eggproduksjon
- Nedsatt matlyst

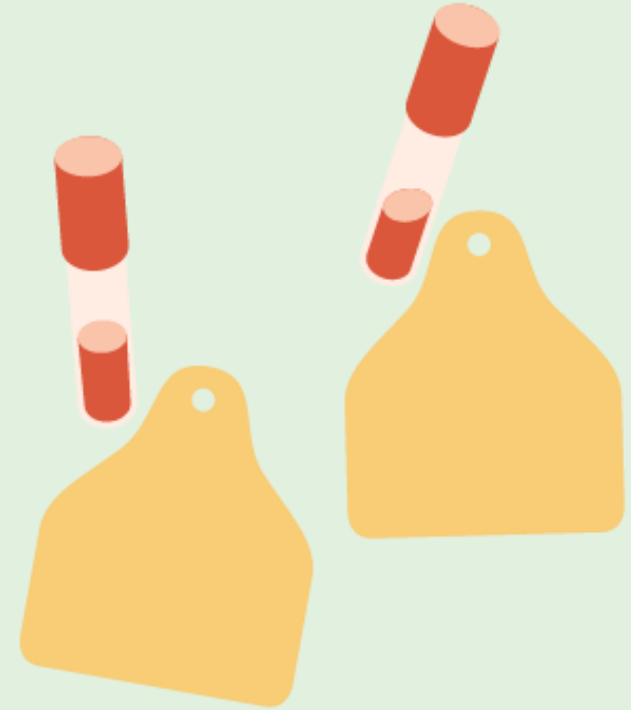
Eksempel fra en dag i kjøttkontrollen

- Ser en gris på linja som avviker kraftig fra alle andre
- Undersøkelse av gris viser symptomer som gjør at vi ikke kan utelukke afrikansk svinepest.
- En gris/flere gris. Kontakt med produsent.
- Fast prosedyre på sending, pakking.
- Sender grisen til veterinærinstituttet for analyse.
- Sperring av anlegget fram til prøvesvar
- Varsling innad i MT, alt starter ved mistanke.

Så hva gjør vi ved endringer i besetning

- Kontakt besetningens veterinær
  - Få oversikt over situasjonen
  - Prøveuttak?
  - Dyr til obduksjon?
  - Varsle Mattilsynet 22 40 00 00
-
- Kun friske dyr skal til slakt
  - Vi lager mat
  - Konsekvenser hvis det kommer inn på slakteriet.

Smitteforebygging - Vårt viktigste verktøy

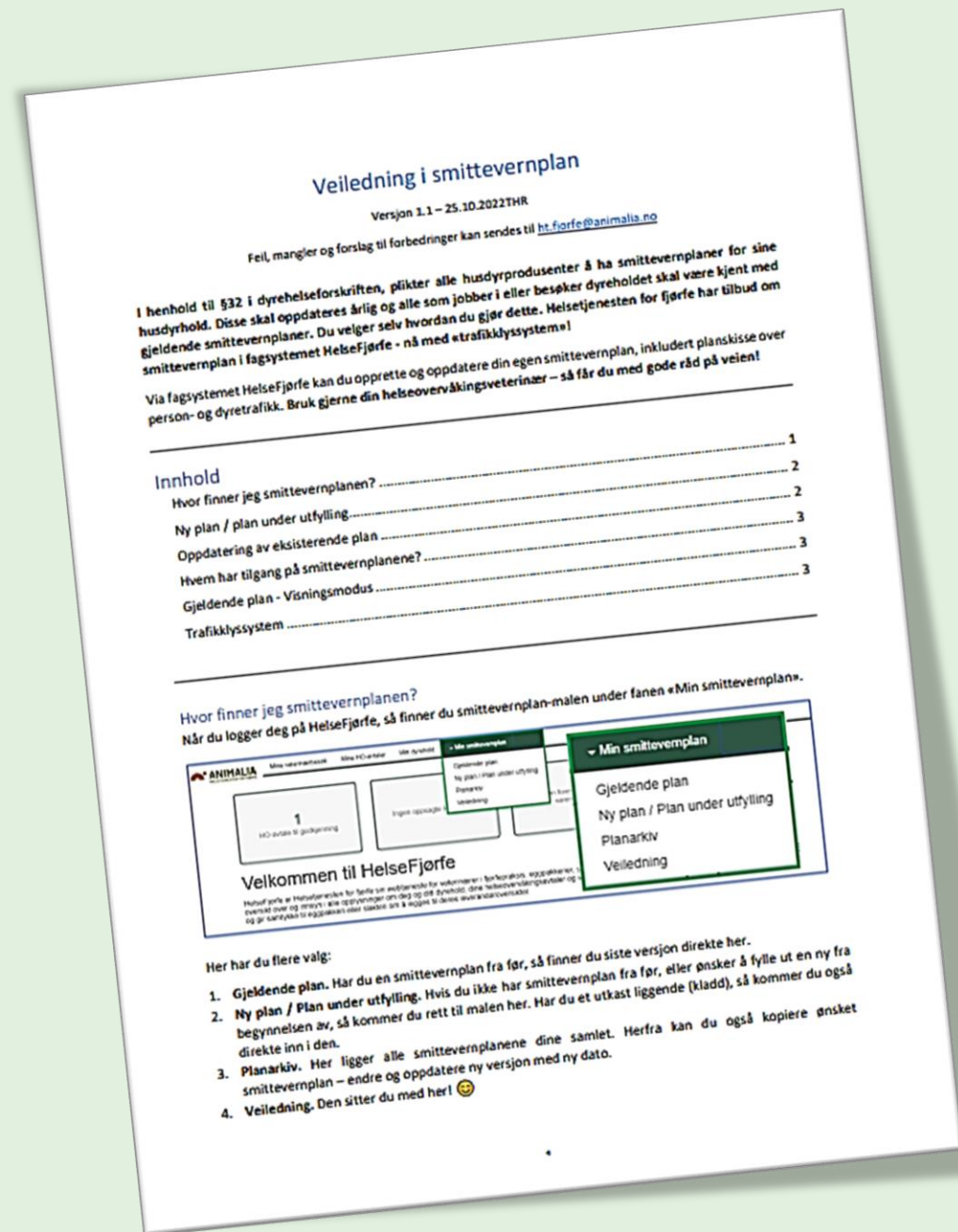
- Smittevernplan for alle næringsretta dyrehold
- Skriftlig og må inneholde:
  1. Hvilke rutiner for å sikre godt smittevern.
  2. Tilpasset ditt dyrehold, og gjelde alle deler av dyreholdet

Hvorfor må du ha dette: hindre smitte til og fra dyrene i anlegget ditt

Smittevernsplan

- Ei planteikning som viser kor dyr og personar bevegar seg inn og ut av dyrehaldet.
- Planen skal mellom anna beskrive korleis:
  - Dyr blir teke inn og ut av dyrehaldet, inkludert til og frå beite
  - God dyrehelse blir sikra ved kjøp av livdyr, inkludert moglegheiter for å stalle opp dyr separat
  - Mjølke og egg blir levert
  - Mogleg smitte frå eigen og innleigd arbeidskraft blir hindra
  - Persontrafikken inn og ut av anlegget går føre seg. Det må vere særlege krav til veterinærer og andre som er tilknytt eller i mogleg kontakt med andre anlegg
  - Kadaver, gjødsel og avfall blir handtert og blir henta
  - Fôrhygiene, vatningsanlegg, strø, reiskap og utstyr blir sikra
  - Desinfeksjonsmiddel er tilgjengeleg
  - Risikoen for å spreie smitte ved krysstrafikk mellom dyr, menneske og køyretøy i nærleiken av tilhalds rom for dyr kan reduserast.

Hva sier regelverket § om hva dere skal gjøre?

Driftsansvarliges forpliktelser ved mistanke om en liste 1-sykdom hos holdte dyr i et anlegg.

Ved mistanke om en liste 1-sykdom hos holdte dyr skal de driftsansvarlige treffe følgende tiltak for sykdomsbekjempelse for å hindre spredning av liste 1-sykdommen fra de rammede dyrene og anleggene som de har ansvar for, til andre dyr som ikke er rammet, eller til mennesker, inntil vedkommende myndighet har utelukket forekomst av kategori A-sykdommen:

- Isolere alle dyr som er mistenkt for å være smittet med liste 1-sykdommen.
- Holde husdyrgjødsel, herunder nytt og brukt strø, og alle andre produkter eller stoffer som trolig er kontaminert med liste 1-sykdommen, isolert og beskyttet. Begrense tilgang til fôrlagere, holdte dyr av ikke-listeførte arter og viltlevende dyr i det omfang det er teknisk og praktisk gjennomførbart.
- Iverksette hensiktsmessige utfyllende biosikkerhetstiltak for å unngå all risiko for spredning av liste 1-sykdommen.
- Innstille all forflytning av holdte dyr av liste 1-sykdomsrammede arter til anlegget.
- Forhindre forflytning som ikke er strengt nødvendig av holdte dyr av ikke-listeførte arter, produkter, materialer, stoffer, personer og transportmidler fra eller til anlegget.
- Sørge for at anleggets journaler over produksjon, helse og sporbarhet ajourføres.
- På anmodning fra vedkommende myndighet gi den alle relevante opplysninger om liste 1-sykdommen.
- Følge alle instruksjoner fra vedkommende myndighet om bekjempelse av liste 1-sykdommen i samsvar med forordning (EU) 2016/429 og denne forordningen.

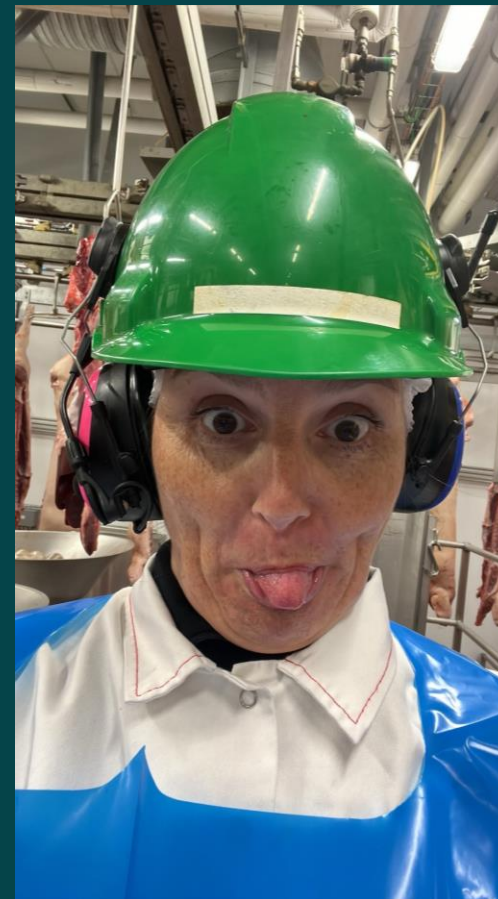
Frys situasjonen!

Mattilsynets rolle

- Undersøke mistanken, stille diagnose eller avkrefte.
- Båndlegging på mistanke/påvisning
- Finne kontaktbesetninger
- Ved påvist sykdom vil MT fatte nødvendige vedtak.
- Sanering innebærer tiltak for å fjerne smittestoff og å forhindre at smittestoff spres fra anlegget
- Oppfølgingsprøver etter sanering.
- Oppheve båndlegging.

Takk for meg

**Sammen
trykker vi
framtiden for
mennesker,
dyr og natur**

